

CHỈ CÓ
MỘT
VĂN ĐỀ

Đưa ra vụ kiện về sự sống
trong một nền văn hóa vô thần

Scott Klusendorf

Vấn Đề Duy Nhất

Cuộc tranh cãi về phá thai không phải là một cuộc tranh luận giữa những người ủng hộ phá thai và những phản đối phá thai. Điều này không liên quan tới đời tư hay việc tin tưởng phụ nữ. Ngược lại, cuộc tranh luận này xoay quanh một câu hỏi quan trọng... Bào thai chưa được sinh ra ấy là gì?

Bào thai chưa được sinh ra là gì?

Những người ủng hộ sự sống (Pro-life) đấu tranh rằng phá thai chọn lọc đã tước đi một cách bất công sự sống của một con người không có khả năng tự vệ. Nói đơn giản cuộc tranh luận về phá thai xoay quanh câu hỏi: ***Bào thai chưa sinh ra đó có phải là một phần của nhân loại không?*** Nếu câu trả lời là có, thì việc giết họ vì lợi ích của người khác là một hành vi trái đạo đức nghiêm trọng. Việc làm này đánh đồng một con người riêng biệt, với những giá trị nội tại của riêng người ấy, không khác gì một đồ vật hết giá trị sử dụng. Ngược lại, nếu vật chưa sinh ra đó không phải là con người, phá thai chọn lọc không cần lời bào chữa nào vì nó không khác gì việc đi nhổ răng. Như Gregory Koukl chỉ ra, "Nếu bào thai chưa được sinh ra đó không phải là con người, thì chúng ta không cần bất kỳ lời bào chữa nào về lựa chọn phá thai. Nhưng nếu bào thai chưa sinh ra đó lại là con người, thì chẳng có lời bào chữa nào về phá thai chọn lọc là thỏa đáng cả." (Koukl, *Những con người quý báu chưa sinh ra*, Tr. 7)

Nói như vậy không có nghĩa rằng việc phá thai là lựa chọn dễ dàng của hầu hết phụ nữ. Trái lại, việc đưa ra quyết định này là một trải nghiệm phức tạp về *mặt tâm lý* và có lẽ còn gây đau đớn cho một số người. Nhưng chủ đề hôm nay không phải là về tâm lý mà về đạo đức: Liệu chúng ta có thể biết điều gì là đúng ngay cả khi cảm xúc của chúng ta đang mâu thuẫn không?

Mọi người đều đồng ý rằng việc phá thai là giết đi một cái gì đó có sự sống. Suy cho cùng, những điều chết thì không thể lớn lên được! Nhưng liệu việc tước đoạt sự sống của một vật thể sống có đúng hay không lại phụ thuộc hoàn toàn vào câu hỏi: *Vật thể sống đó là loại gì?*

Một số người muốn làm ngơ hết thảy câu hỏi. Họ đơn giản cho rằng bào thai chưa sinh ra đó không phải là con người như bạn và tôi.

Đây là cách làm sáng tỏ vấn đề: Bất cứ khi nào bạn nghe nói về một cuộc tranh luận về lựa chọn phá thai, hãy hỏi bản thân mình liệu sự biện hộ đó có áp dụng được cho việc giết những em bé mới biết đi hay những người khác không. Nếu không, lý lẽ này cho rằng đứa bé chưa sinh ra đó không phải con người hoàn toàn, giống như đứa trẻ chập chững biết đi vậy. Nhưng một lần nữa, đây chẳng phải chính là vấn đề hay sao?

"Phụ nữ có quyền thực hiện những quyết định mang tính cá nhân của họ."

Tưởng tượng rằng một phụ nữ có con hai tuổi đứng trước mặt cô ấy. Có phải cô ấy có thể giết nó, miễn là cô ấy làm việc đó một cách bí mật trong phòng ngủ không? Chắc chắn không thể nào rồi. Tại sao lại không thể? Bởi vì đứa trẻ đó là một con người. Nếu đứa trẻ chưa sinh ra là con người, thì chúng cũng không nên bị giết dưới danh nghĩa cá nhân như việc giết một đứa trẻ chập chững biết đi với lý do tương tự.

Chắc chắn, bên ủng hộ nạo phá thai trả lời rằng việc giết một đứa bé chập chững biết đi và giết một bào thai là hai việc hoàn toàn khác nhau, giống như việc đang so sánh những quả táo với

những quả cam vậy. Nhưng đó chẳng phải chính là vấn đề sao? Những bào thai chưa sinh ra đó liệu có giống với những đứa trẻ mới chập chững biết đi không? Đó mới là một vấn đề quan trọng. Chúng ta không thể trốn tránh điều đó.

"Nhưng nhiều phụ nữ nghèo không có đủ sức để nuôi thêm đứa nữa."

Khi việc nuôi nấng một con người trở nên tốn kém, chúng ta có thể giết người không? Giả sử một gia đình đông con quyết định lặng lẽ giết ba đứa con ít tuổi nhất của họ để giúp giảm bớt gánh nặng tài chính cho gia đình. Điều đó có ổn không?

Bên ủng hộ sự nạo phá thai tán thành rằng việc giết đứa trẻ là sai trái, nhưng khẳng khái cho rằng sự nạo phá thai là không giống việc giết một đứa trẻ. Ah, nhưng đó mới là vấn đề: Xét về khía cạnh đạo đức thì giết một bào thai vô tội có giống với việc giết một đứa bé hai tuổi vô tội không? Vậy nên, một lần nữa vấn đề lại được nêu lên: *Bào thai chưa được sinh ra là gì?*

"Một người phụ nữ không nên bị ép buộc sinh ra một đứa trẻ không được chào đón đến thế giới này."

Bên ủng hộ sự nạo phá thai đôi khi dùng lý lẽ rằng giết đi bào thai là một việc có nhân tính hơn. "Ai muốn là một phần của gia đình muốn chối bỏ bạn? Mỗi người đều có quyền được chào đón." Và nếu sự hiện diện của bạn không được mong đợi, có phải chúng tôi có thể giết bạn phải không? Giả sử một đứa trẻ mới chập chững biết đi là người không ai mong muốn và chúng ta có lý do để nghĩ rằng thời điểm nó 5 tuổi, nó sẽ bị ngược đãi hoặc bị hắt hủi. Vậy chúng ta có nên giết nó ngay từ bây giờ để khỏi phải lo nghĩ về tương lai của nó không?

Câu trả lời hiển nhiên là không, nhưng nó mang chúng ta quay lại vấn đề quan trọng: *Bào thai chưa được sinh ra là gì?*

"Không nên ép buộc bất cứ người phụ nữ nào nuôi một đứa bé khuyết tật về thể chất."

Giả sử trước mắt bạn là một cậu bé bị chậm phát triển. Nó không được thông minh, không thể nói hay hiểu lắm về điều người khác nói, và trông rất lạ, từ đầu đến chân. Liệu việc giết cậu bé ấy vì tình trạng của mình có được phép về mặt đạo đức không?

Những người ủng hộ sự nạo phá thai đồng ý rằng chúng ta không thể giết cậu bé, chúng ta nên đối xử với cậu bé tận tình như cách chúng ta đối xử với những người bị dị tật. Nhưng lại lần nữa, điều này dấy lên câu hỏi lúc trước: Nếu một đứa bé dị tật chưa sinh ra là con người, giống như đứa trẻ dị tật chập chững bước đi, chúng ta có nên giết chúng vì không đáp ứng được tiêu chuẩn về sự hoàn hảo của chúng ta không? Do đó, vấn đề quan trọng trong sự tranh luận về nạo phá thai không phải là dị tật hay không. Mà là *Bào thai chưa được sinh ra là gì?*

"Mỗi người phụ nữ có quyền quyết định cái gì đúng và sai đối với chính cô ấy."

Bạn có nên áp đặt đạo lý làm người của mình lên một bà mẹ hay ngược đãi, bạo hành đứa con hai tuổi cô ta không? Bạn nên chú. Không nên đối xử tệ bạc với một người nào cả.

Bạn nhìn thấy vấn đề *không phải là* áp đặt đạo đức; nó *không phải* về vấn đề đời tư; *không phải* về khó khăn về kinh tế; *không phải* về khuyết tật; lại cũng *không phải* là về sự không mong muốn. Vấn đề đó được quy về một câu hỏi: **Bào thai chưa được sinh ra là gì?**

Vụ Kiện từ góc nhìn Khoa Học

Những dữ liệu khoa học đã chỉ rõ rằng: Từ những giai đoạn sớm nhất trong quá trình phát triển, bào thai chưa sinh ra là những con người riêng biệt, sống động và trọn vẹn. Bởi vì thế, mọi ca phá thai “thành công” đều đã chấm dứt sự sống của một con người.

Cộng Đồng Y Khoa Lên Tiếng

Vào năm 1895 theo Báo Cáo về Phá Thai Phạm Pháp, Hiệp hội Y Khoa Mỹ (AMA) hiểu rằng “một đứa trẻ thực sự tồn tại và tồn tại một cách độc lập trước khi sinh ra như một cá thể sống động” là một sự thật mang tính khoa học. Chưa có bất cứ điều gì thay đổi kể từ thời điểm đó. Trong vòng 150 năm qua, các bác sỹ biết rõ rằng sự sống bắt đầu từ khi thụ thai.

Chúng ta hãy cùng xem trích dẫn sau đây của các chuyên gia y khoa trong lĩnh vực phôi thai học. “Đó là nhờ sự thâm nhập của một tinh trùng xuyên qua màng trong suốt của trứng và kết quả là sự kết hợp thành nhân và mỗi cái mang đến sự kết hợp hình thành cực điểm của quá trình thụ tinh và đánh dấu sự bắt đầu của một sự sống cá thể mới.” (Bradley M. Patten, *Phôi thai Học Loài Người*, tái bản lần 3, New York: McGraw Hill, 1968, trang 43.) “Mỗi lần một tinh trùng và trứng kết hợp thành công là một sự sống mới được tạo ra, là sự sống và sẽ tiếp tục sống trừ khi bởi một vài điều kiện cụ thể mà sự sống của nó bị tước đoạt đi.” (E. L. Potter và J. M. Craig, *Bệnh Lý Học của Bào Thai và Trẻ Sơ Sinh*, tái bản lần 3., Chicago: Ấn phẩm y khoa thường niên, 1975, trang vii.)

TS. Watson A. Bowes của trường đại học Y khoa Colorado đã công bố rõ ràng khi ông nói, “Sự bắt đầu cuộc sống của một con người đơn lẻ, theo quan điểm sinh học, là một vấn đề đơn giản và thẳng thắn – sự bắt đầu diễn ra ngay từ quá trình thụ thai.” (Tiểu ban trên Tam Quyền Phân Lập Tối Ủy Ban Tư Pháp Thượng Nghị Viện S-158, Báo cáo, Quốc Hội lần thứ 97, Phiên thứ nhất, 1981.)

Báo cáo thượng viện Mỹ năm 1981 công bố rằng, “Những nhà vật lý, sinh học và các nhà khoa học khác đều tán thành thời điểm thụ tinh đánh dấu thời điểm bắt đầu sự sống của một con người – là một đối tượng sống và là một thành viên của loài người. Chúng ta có sự đồng thuận lớn về quan điểm này trong vô số các văn bản nghiên cứu y khoa, sinh học và khoa học.” (Tiểu ban trên Tam quyền Phân Lập, Ibid.) Trước khi ủng hộ việc phá nạo thai, nguyên chủ tịch tổ chức kế hoạch hóa gia đình Hoa Kỳ TS. Alan Guttmacher đã tỏ ra bối rối rằng liệu có bất cứ ai lại đặt nghi vấn đối với những dữ liệu khoa học này. “Tất cả những điều này dường như rất đơn giản và hiển nhiên đến nỗi rất khó để tưởng tượng ra một thời điểm khi điều này không phải là một phần của lẽ thường tình nữa,” tác giả viết trong sách *Sự Sống trong sự Hình Thành*. (A. Guttmacher, *Sự Sống trong sự Hình thành: Câu chuyện của Con Người về Sự Sinh Sản*, New York: NXB Viking Press, 1933, tr. 3.)

Tóm lại, sự sống của một con người **bắt đầu** từ lúc quá trình thụ thai hoàn thành.

Một Tế Bào Sẽ Làm Gì?

Tuy nhiên, Ronald Bailey của tạp chí Reason khẳng định rằng chúng ta chẳng có được kiến thức gì từ những minh chứng khoa học này. Bailey biện luận rằng những con người ở hình thức phôi thai chỉ được nhìn nhận là con người về mặt sinh học theo nghĩa là mỗi tế bào trong cơ thể mang mã gen hoàn chỉnh, tức là mỗi tế bào xô ma (cơ thể) của chúng ta có nhiều tiềm năng để phát triển như bất kỳ loại phôi thai người nào. Nói đơn giản, Bailey muốn chúng ta tin rằng không có sự khác biệt giữa phôi thai người và mỗi một tế bào của chúng ta.

Đây là luận điểm sai về sinh vật học. Bailey đang mắc sai lầm cơ bản khi nhầm lẫn phần cục bộ với tổng thể. Sự khác nhau giữa mỗi tế bào và phôi thai là rất rõ ràng: những chức năng của một tế bào đơn lẻ bị phụ thuộc vào sự tồn tại của cơ quan lớn hơn mà bản thân nó cũng chỉ là một bộ phận cơ thể. Tuy nhiên, phôi thai người vốn đã là một thực thể con người trọn vẹn. Robert George và Patrick Lee cũng đồng ý như vậy. Nói rằng bạn từng là một tinh trùng hay tế bào là một điều không có ý nghĩa. Tuy nhiên, các chứng minh của khoa học đã làm rõ ràng rằng bạn từng là một phôi người. “Không phải là những tế bào, mà là những phôi người, là các cơ quan riêng biệt và tự kết hợp có khả năng định hướng sự trưởng thành của chính chúng như một phần của loài người.”

TS. Maureen Condic chỉ ra rằng những phôi thai là những con người đang sống “chính xác là vì chúng có đặc tính định nghĩa đơn lẻ của sự sống con người mà chỉ bị mất đi khi chết – khả năng hoạt động như một cơ quan phối hợp hơn là chỉ như một nhóm các tế bào sống.” Condic, Phó Giáo Sư của môn Thần kinh học và Giải phẫu học tại trường Đại học Utah, giải thích sự khác biệt quan trọng giữa các phần cá thể và các thực thể phôi người, cái đã bị Bailey bỏ qua:

"Sự khác nhau quan trọng giữa một tập hợp các tế bào và một cơ thể sống là khả năng mà một cơ thể hoạt động một cách ăn ý để kéo dài sức khỏe và duy trì toàn bộ cơ thể. Chính khả năng này sẽ bị phá hủy tại thời điểm nó chết đi, tuy nhiên sự chết có thể xảy ra. Những cơ thể chết vẫn có thể có nhiều tế bào sống, nhưng các tế bào sẽ không còn cùng nhau hoạt động như trong một thể kết hợp."

Kể từ quá trình thụ thai trở đi, những phôi người sẽ hoạt động rõ rệt như những cơ thể hoàn chỉnh. “Những phôi người không chỉ là các tập hợp của những tế bào cơ thể, nhưng là những tạo vật với những đặc tính mà xác định bất kỳ cơ quan nào đều là một cá thể riêng biệt so với tập hợp các tế bào; các phôi người có khả năng sinh trưởng, trưởng thành, duy trì một sự cân bằng sinh lý giữa các hệ thống cơ quan khác nhau, khả năng thích nghi với những môi trường thay đổi, và chữa lành các tổn thương. Còn những nhóm tế bào cơ thể không làm gì giống như vậy dưới bất cứ hoàn cảnh nào.”

Thời điểm của Sự Thụ Thai

Nhà triết học David Boonin bác bỏ tuyên bố của những người bảo vệ sự sống rằng hợp tử mới được thụ tinh là một thực thể con người riêng biệt, có sự sống và trọn vẹn. Làm sao có thể như vậy được, ông lập luận, khi chúng ta còn không biết chính xác lúc nào trong quá trình thụ tinh thì hợp tử con người xuất hiện? Ở đây Boonin vừa đúng và vừa sai. Đúng là chúng ta không biết chính xác thời điểm nào hợp tử được hình thành trong suốt quá trình thụ tinh. Một vài nhà phôi thai học biện luận chúng xảy ra khi tinh trùng gặp trứng trong khi số khác dựa vào thời điểm hình thành hợp tử, khi nhiễm sắc thể của mẹ và của bố đan chéo và hình thành bộ lưỡng thể. Nhưng Bewith chỉ ra rằng, dù Boonin nêu lên câu hỏi về nhận thức luận quan trọng (Khi nào chúng ta biết tinh trùng và trứng không còn nữa mà thay vào đó là một cơ thể mới xuất hiện?), ông ấy nhằm tưởng rằng chủ nghĩa hoài nghi của mình đã hủy phá thành công sự tuyên bố mạnh mẽ mang tính bản thể luận của những người ủng hộ sự sống rằng hợp tử một thực thể con người riêng biệt, có sự sống và trọn vẹn. “Điều đó nghĩa là một người không thể tự tin chỉ ra thời điểm mà sự sống mới hình thành giữa quá trình tinh trùng ban đầu gặp trứng và một hợp tử hoàn thiện và sống xuất hiện. Nhưng làm thế nào mà từ điều này lại dẫn đến thuyết bất khả tri rằng không thể công nhận hợp tử đã thụ tinh X là con người?” Beckwith viết rằng Boonin đã “cam kết với thuyết ngộ nhận sai lầm rằng: Chỉ vì tôi không thể chỉ ra khi nào râu bắt đầu mọc, mà lại cho rằng tôi không thể phân biệt được một khuôn mặt trơn láng và một khuôn mặt có râu”.

Vụ Kiện từ góc nhìn Triết học

Có phải tất cả con người đều có quyền bình đẳng được sống hay phải đến một lúc nào đó mới có được, khiến họ chỉ trở nên có giá trị sau này bởi một vài đặc tính riêng biệt?

Mô hình Biện hộ cho sự sống SLED

Về mặt triết học, không có sự khác nhau quan trọng nào về mặt đạo đức giữa con người bạn khi còn là phôi thai và khi đã thành người lớn ngày hôm nay. Như Stephen Schwarz chỉ ra khi dùng cụm từ viết tắt SLED, rằng sự khác nhau về kích thước, mức phát triển, môi trường, và mức độ phụ thuộc đều không liên quan đến cách mà những người ủng hộ phá thai đang sử dụng chúng cho những lý lẽ của mình.

Size/Kích thước: Đúng vậy, những phôi người nhỏ hơn những đứa trẻ mới sinh ra và những người trưởng thành, nhưng điều đó liên quan gì? Liệu chúng ta có thực sự muốn nói rằng người có kích thước lớn có giá trị hơn người có kích thước nhỏ không? Đàn ông thường to lớn hơn phụ nữ, nhưng điều đó không có nghĩa họ xứng đáng có nhiều quyền hơn. Kích thước không đồng nghĩa với giá trị.

Level of development/Mức độ phát triển: Thật vậy, những phôi người và bào thai phát triển kém hơn bạn và tôi. Nhưng một lần nữa, điều này liên quan gì? Những cô bé bốn tuổi kém phát triển hơn những cô gái mười bốn tuổi. Liệu những đứa trẻ nhiều tuổi hơn có nên có nhiều quyền lợi hơn em của chúng không? Vài người nói rằng sự tự ý thức bản thân tạo nên giá trị của một người. Nhưng nếu điều đó là sự thật, những đứa trẻ mới sinh ra không đủ tiêu chuẩn là những con người giá trị. Những trẻ sơ sinh 6 tuần tuổi không thể ngay lập tức có được những chức năng tâm lý của con người, cũng như những người hôn mê tự phục hồi, những người đang ngủ, và người mắc bệnh Alzheimer.

Environment/môi trường: Bạn sống ở đâu không liên quan tới việc bạn là ai. Giá trị của bạn có thay đổi hay không khi bạn băng qua đường hay lăn vào giường? Nếu câu trả lời là không, vậy thì làm thế nào mà một hành trình dài 20 cm xuống đường dẫn sinh lại đột nhiên thay đổi bản chất thiết yếu của một bào thai từ một khối mô không giá trị trở nên một con người có giá trị? Nếu bào thai đó không được coi đã là một con người và có giá trị, thì chỉ nhờ vào sự thay đổi vị trí của chúng không thể khiến chúng trở thành một con người được.

Degree of Dependency/Mức độ phụ thuộc: Nếu khả năng tự sống sót mang đến giá trị con người, thì tất cả những người phụ thuộc vào insulin hoặc thuốc trị liệu về thận đều không có giá trị và chúng ta có thể giết họ. Những cặp song sinh dính liền cùng chia sẻ nhóm máu và những cơ quan thân thể cũng không có quyền được sống.

Nói ngắn gọn, sẽ hợp lý hơn nhiều khi tranh luận rằng dù những người có sự khác biệt lớn về tài năng, thành tích, mức độ phát triển, họ vẫn đều bình đẳng (và có giá trị) bởi vì họ cùng mang bản chất con người. Những con người có giá trị đơn giản vì bản chất của họ, chứ không phải vì một vài tài sản mà họ có thể đạt được hoặc mất đi trong suốt cuộc đời của họ.

Abraham Lincoln nêu lên một luận điểm tương đồng như vậy về chế độ nô lệ, ông nhận ra rằng bất cứ lý lẽ nào dùng để trút quyền lợi mà những người da đen hưởng thì cũng dùng để trút quyền của những người da trắng vậy.

"Bạn nói 'A' là người da trắng và 'B' là người da đen. Đó là màu da, vậy thì: người có da màu sáng hơn có quyền bắt người da tối hơn làm nô lệ sao? Cận thận đấy. Bởi theo quy tắc này, bạn là một nô lệ cho người đầu tiên bạn gặp có làn da sáng hơn bạn.

"Bạn không nói chính xác về màu da – Ý bạn là những người da trắng siêu việt hơn về mặt tri thức so với những người da đen, và vì thế có quyền nô dịch họ đúng không? Lại hãy cẩn thận nhé: vì quy tắc này, bạn sẽ là nô lệ cho người đầu tiên bạn gặp mà có tri thức cao siêu hơn bạn đấy.

"Nhưng bạn nói rằng đó là quyền lợi, nếu bạn khiến người này trở nên có lợi cho mình, bạn có quyền nô dịch người khác. Tốt thôi. Và nếu ai đó có thể khiến bạn làm điều có lợi cho anh ta, anh ta có quyền nô dịch bạn."

Nếu những con người có giá trị chỉ vì vài đặc trưng có được như màu da hoặc sự tự nhận thức bản thân và không phải vì bản chất của họ, thì điều đó dẫn đến việc vì những đặc trưng có được ở những mức độ khác nhau nên những quyền cơ bản của con người cũng có mức độ khác nhau. Phải chăng chúng ta thực sự muốn nói rằng những người có sự tự nhận thức bản thân nhiều hơn thì là người thượng đẳng (và có giá trị hơn) so với những người có ít hơn sao? Lee và George chỉ ra rằng điều này sẽ loại bỏ vào dĩ vãng lời tuyên bố mọi người sinh ra đều bình đẳng.

Kết luận

Thật đáng buồn khi mà những người đối lập với quan điểm bảo vệ sự sống tin rằng con người ở sai vị trí hay sai về mức độ phát triển không đáng được pháp luật bảo vệ. Họ bất chấp mọi lý lẽ mà quả quyết vào niềm tin về những con người mạnh mẽ và độc lập đáng được pháp luật bảo vệ trong khi những con người yếu đuối và phụ thuộc thì không đáng. Cách nhìn này thật là trịch thượng và độc quyền. Nó xâm phạm nguyên tắc từng khiến cho chủ nghĩa tự do chính trị trở nên vĩ đại: một cam kết căn bản để bảo vệ những thành viên dễ bị tổn thương nhất của cộng đồng nhân loại.

Chúng ta có thể làm tốt hơn thế. Trong quá khứ, chúng ta đã kỳ thị dựa trên màu da và giới tính, nhưng bây giờ, với việc nạo phá thai chọn lọc, chúng ta kỳ thị dựa trên kích thước, mức độ phát triển, vị trí, và mức độ phụ thuộc. Chúng ta chỉ đơn giản thay đổi từ dạng mù quáng này sang dạng khác mà thôi.

Hoàn toàn ngược lại, luận điểm mà tôi bảo vệ đó là không một con người nào, bất kể kích thước, mức độ phát triển, chủng tộc, giới tính hay nơi ở, nên bị loại bỏ khỏi cộng đồng có đạo đức của con người. Nói cách khác, quan điểm bảo vệ sự sống của nhân loại là sự bao hàm tất cả, chắc chắn phải mở rộng, đến tất cả mọi người, đặc biệt là những người nhỏ bé, dễ bị tổn thương và không có khả năng tự vệ.